

Motion till riksdagen

1988/89:U214

av Lars Werner m.fl. (vpk)

U-landsbistånd till kvinnor

Mödradödligheten – skammens statistik

Omkring en halv miljon kvinnor i tredje världen dör varje år i samband med havandeskap och barnafödande. UNICEF har kallat denna mödradödlighet för "skammens statistik", därför att de flesta av dessa kvinnor kunde ha räddats med förhållandevis små insatser.

UNICEF uttrycker det i sin årsbok för 1989 på följande sätt: "Med den kunskap vi idag har, skulle de flesta av dessa dödsfall och det mesta av detta lidande kunna undvikas – och till en relativt liten kostnad. Om vår uppfattning om vad som är och inte är acceptabelt i dagens värld stod i samklang med vårt kunnande skulle denna höga mödradödlighet orsaka en internationell proteststorm".

I UNICEF:s årsbok redovisas en rad skillnader mellan u- och i-länder, t.ex. barnadödlighet, medellivslängd och antalet läskunniga. Skillnaden mellan u- och i-länderna är störst när det gäller mödradödlighet. I Afrika ligger den på 700 per 100 000 födda, i Asien 500 och i Sverige 4!

Sverige har under många år satsat stora resurser på preventivmedelsforskning i u-länderna och genomfört ett antal barnbegränsningsprojekt med varierande framgång. Även om delar av denna verksamhet varit misslyckad är den viktig bl a eftersom flera hundra tusen kvinnor i u-länderna fortfarande dör till följd av misslyckade aborter. Men nu är det dags att "höja blicken från kondomens nivå och underlivets region för att betrakta kvinnan i hela hennes gestalt", som en svensk gynekolog med lång u-landserfarenhet sagt. En bra mödravård i kombination med utbildning kan ha större betydelse för befolkningsutvecklingen än olika barnbegränsningsprojekt.

U-ländernas kvinnor tvingas bära världens skuldbörda

Skuldkrisen och sjunkande världsmarknadpriser på råvaror ökar fattigdomen i tredje världen. Fattigdomen sprids snabbare bland kvinnor än bland män. Av dem som lever i armod har de fattiga landsbygdskvinnorna det allra sämst. Dessa överansträngda och undernärda kvinnor, som ofta arbetar 18 timmar om dagen, producerar mer än hälften av livsmedlen i tredje världen och ända upp till 90 procent av familjernas livsmedel i Afrikas jordbruksområden.

Skuldåterbetalningar och räntor, som tar en växande del av u-ländernas exportinkomster, i kombination med sjunkande råvarupriser har lett till att den genomsnittliga familjeinkomsten i Afrika och Latinamerika sjunkit med

10–25 procent sedan 1980. Denna negativa utveckling har drabbat kvinnor i södra Afrika särskilt hårt. I denna region har ett växande antal kvinnor på landsbygden ensamansvar för familjens försörjning, därför att männen tvingas flytta in till städerna eller till andra länder för att hitta ett arbete. Uppskattningsvis en tredjedel av jordbrukshushållen är kvinnohushåll i många länder i södra Afrika.

Förutom sjunkande familjeinkomster har man drabbats av försämrad hälsovård och utbildning. De hårt skuldsatta regeringarna har på grund av Världsbankens s.k. strukturanpassningsprogram tvingats skära inom den offentliga sektorn. Dessa nedskärningar drabbar främst de svaga – dvs. de fattigaste kvinnorna och barnen. De 40 fattigaste länderna har minskat hälsobudgeten med 50 procent per invånare och utbildningsanslagen med 25 procent per invånare under de senaste åren!

De direkta konsekvenserna av denna utveckling börjar vi nu se – bl.a. ökar barnadödligheten och antalet barn med låg födelsevikt. Även om det ännu ej finns statistiskt dokumenterat, kan vi förmoda att ökad barnadödlighet också betyder ökad mödradödlighet och att ett ökande antal barn med låg födelsevikt också betyder ett ökat antal undernärda kvinnor.

Prioritera kvinnor i biståndet

Kvinnoårtiondet bidrog till att öppna våra ögon för den växande fattigdomen i u-länderna och för den centrala roll kvinnorna har inom jordbruket. Trots denna insikt har ingen förändring till det bättre för kvinnorna ägt rum. Kvinnorna får inte på långt när lika stor del som männen av bistånds- och utvecklingsprojekt.

Vpk delar biståndsministerns uppfattning att frågan om kvinnor och utveckling ges hög prioritet i det svenska biståndet – inte bara i ord, utan också i handling.

Vpk föreslår därför att riksdagen beslutar anslå 150 milj. kr. till SIDA för stöd till projekt direkt inriktade på familjeförsörjande kvinnohushåll på landsbygden i södra Afrika. Anslagsyrkandet framställs i särskild motion (1988/89:U229).

Hemställan

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till projekt direkt inriktade på familjeförsörjande kvinnohushåll på landsbygden i södra Afrika.

Stockholm den 23 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)